

PATYČIŲ IR SMURTO PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių ir smurto prevencijos, intervencijos vykdymo Juozo Naujalio muzikos gimnazijoje tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato patyčių ir smurto stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. Į patyčias ir smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės, tautinės, rasinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos.

3.2. Kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias ir smurtą, turi reaguoti ir stabdyti.

3.3. Veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias ar smurtą amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias ar smurtą amžiaus ir pareigų.

4. Visi gimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) supažindinami su gimnazijos patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais elektroniniu būdu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. **fizinės patyčios (smurtas)**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.1.4. **patyčios kibernetinėje erdvėje**: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui.

5.2. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

5.3. **Besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

5.4. **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai) ar kitas suaugęs asmuo.

5.5. **Patyčių ar smurto stebėtojas** – mokinys ar suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias ar smurtą.

5.6. **Patyčių ir smurto prevencija** – veikla, skirta patyčių ir smurto rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.7. **Patyčių ir smurto intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių ir smurto dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus).

5.8. **Patyčių ir smurto prevencijos, intervencijos stebėseną** – patyčių ar smurto situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II SKYRIUS

PATYČIŲ IR SMURTO STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

7. Patyčių ir smurto prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. Gimnazijos vadovas yra atsakingas už Gimnazijos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos patyčių ir smurto prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja penki atsakingi asmenys, paskirti įsakymu, kurie:

10.1. inicijuoja anoniminę vaikų, tėvų ir mokytojų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ar smurtą ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias ar smurtą analizės duomenimis rengia patyčių ir smurto prevencijos, intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl patyčių ir smurto prevencijos, intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių ir smurto prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.6. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl Gimnazijos tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. atlieka kitus gimnazijos patyčių ir smurto prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

11. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias ir smurtą, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis ir smurtu.

III SKYRIUS

PATYČIŲ IR SMURTO INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. Visais įtariamų ir realių patyčių ar smurto atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, kitas darbuotojas reaguodamas nedelsiant:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias ar smurtą – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

12.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi ar smurtauja, gimnazijos nuostatas prieš patyčias ir smurtą bei gimnazijos elgesio taisykles;

12.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus bei gimnazijoje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja klasės auklėtoją, socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ir smurtą;

12.5. atlieka kitus Gimnazijos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

13. Gimnazijos administracijos atstovo, mokytojo ar kito darbuotojo veiksmai, atliekami nedelsiant, įtarus ir/ar pastebėjus patyčias kibernetinėje erdvėje ar gavus apie jas pranešimą:

13.1 išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių kibernetinėms patyčioms sustabdyti;

13.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus bei gimnazijoje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

13.4. informuoja klasės auklėtoją, socialinį pedagogą apie kibernetines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

13.5. atlieka kitus Gimnazijos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

14. Klasės auklėtojas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą:

14.1. užpildo gimnazijoje nustatytą pranešimo apie patyčias ir smurtą formą;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių ar smurto dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

14.3. atlieka kitus Gimnazijos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

15. Klasės auklėtojas nesiliaujant patyčioms ir smurtui ar esant sudėtingesniais patyčių ir smurto atvejais kreipiasi į gimnazijos vaiko gerovės komisiją ar konkrečius Gimnazijos tvarkos apraše nurodytus asmenis ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

16. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija (ar konkretūs Gimnazijos tvarkos apraše nurodyti asmenys) įvertinusi turimą informaciją:

16.1 numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

16.2. informuoja apie esamą situaciją gimnazijos vadovą;

16.3 atlieka kitus gimnazijos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

17. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo ar kito darbuotojo asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias ar smurtą, turi nedelsiant informuoti gimnazijos vadovą, kuris imasi Gimnazijos tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Administracijos atstovui, mokytojui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias ar smurtą, turi nedelsiant informuoti gimnazijos vadovą (jo nesant vadovo pavaduotoją), kuris imasi Gimnazijos tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Gimnazijos vadovas (jo nesant vadovo pavaduotojas), sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias ar smurtą arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi ar smurtavimą, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų Gimnazijos tvarkos apraše. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus gimnazija informuoja kompetentingas institucijas.

20. Kitiems patyčių ar smurto dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

21. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, klasės vadovas ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJA MOKANTIS NUOTOLINIU BŪDU

22. Nuotolinio mokymosi metu yra paskirtas informacinių technologijų specialistas, kuris konsultuoja mokytojus, tėvus, mokinius dėl nuotolinio mokymosi. IT specialistas supažindina, kokios yra galimybės nutraukti patyčių situaciją, nepageidaujamą elgesį, kaip atjungti nuo prieigos netinkamai besielgiančius mokinius.

23. Iškilus techniniams nesklendumams konsultuoja IT specialistas. Reagavimas į smurtą ir patyčias, vykstančias tarp mokinių, ir / ar kai tyčiojamas iš mokytojo virtualioje erdvėje:

23.1. susidūrus su patyčiomis ar kitu nepageidaujamu mokinio elgesiu virtualioje erdvėje, mokytojas iš karto reaguoja žodžiu (raštu), įspėdamas ar / ir atjungdamas nuo prieigos netinkamai besielgiantį mokinį;

23.2. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymą;

23.3. informuoja klasės vadovą, o jam nesant socialinį pedagogą ar administracijos atstovą apie smurtą ir patyčias, pateikia pranešimą apie įvykį elektroniniu paštu;

23.4. klasės vadovas organizuoja ir teikia individualią pagalbą (nuotoliniu būdu) smurto ir patyčių dalyviams. Savo veiksmus pagal poreikį, suderina su švietimo pagalbos mokiniui specialistais ar gimnazijos Vaiko gerovės komisijos nariais;

23.5. klasės vadovas tą pačią dieną informuoja mokinių tėvus / globėjus / rūpintojus (elektroninio dienyno pagalba / telefonu arba pagal poreikį pakviečia mokinių tėvus dalyvauti virtualiame pokalbyje) apie smurto / patyčių atvejį ir supažindina, jog vaikui bus suteikta psichologo konsultacija (nuotoliniu būdu) per 5 darbo dienas;

23.6. prireikus inicijuojamas gimnazijos vaiko gerovės komisijos posėdis (nuotoliniu būdu);

23.7. gimnazijos darbuotojui informavus policijos pareigūnus už patyčias elektroninėje erdvėje pamokų metu, mokiniui, kuris tyčiojasi, gali būti skirta bauda, vadovaujantis LR ANK 4 481 str. „Nedidelis viešos tvarkos pažeidimas“.

24. Smurto ir patyčių atvejais kiekvienas mokinytis, patiriantis smurtą arba patyčias virtualioje erdvėje, arba esantis stebėtojas, matantis ir žinantis apie smurtą ir patyčias, nedelsiant informuoja klasės vadovą ar socialinį pedagogą apie patirtas arba matytas patyčias.

25. Smurto ir patyčių atvejais, įvykę mokantis nuotoliniu būdu, fiksuojami elektroniniame smurto ir patyčių registracijos žurnale, kuris yra gimnazijos internetinėje svetainėje.

26. Visi gimnazijos darbuotojai, reaguodami į smurtą ir patyčias virtualioje erdvėje, imasi kitų Kauno Juozo Naujalio muzikos gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos organizavimo tvarkos apraše numatytų veiksmų organizuojant ir vykdant darbą nuotoliniu būdu per Microsoft Teams programą.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

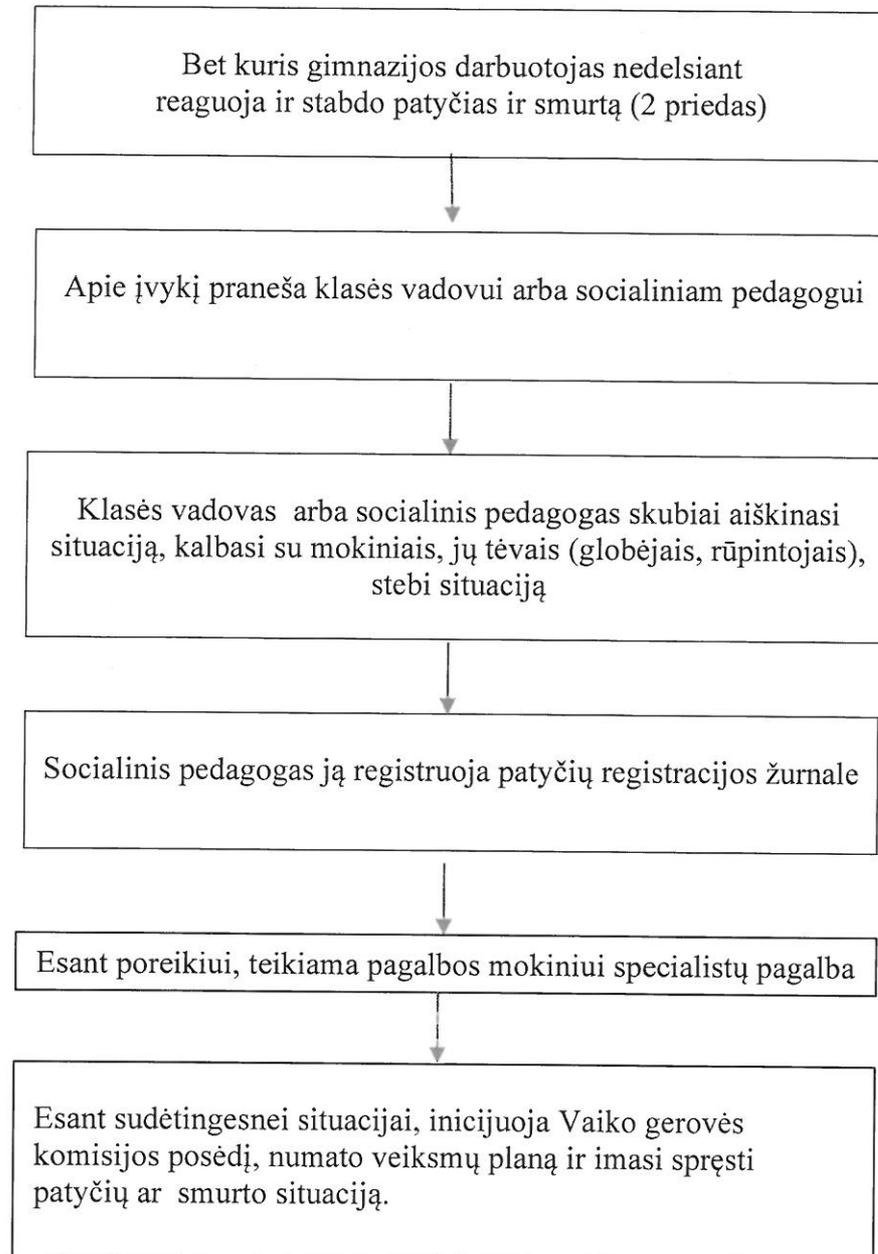
27. Gimnazijoje mokiniai nebudi, budi mokytojai pagal gimnazijos vadovo patvirtintą grafiką.

28. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

29. Esant tvarkoje neaprašytiems atvejams, vadovaujamosi „Reagavimo į patyčias ar kitoki smurtinį elgesį mokykloje atmintine“.

**KAUNO JUOZO NAUJALIO MUZIKOS GIMNAZIJOS
REAGAVIMO Į PATYČIŲ IR SMURTO SITUACIJAS PLANAS**

PASTEBĖJUS AR ĮTARUS PATYČIAS IR SMURTĄ

GIMNAZIJOS DARBUOTOJO VEIKSMAI PATYČIŲ AR KITOKIO SMURTINIO ĮVYKIO METU

- Nedelsdami įsikiškite į situaciją žodžiais, atviru klausimu, atsistokite tarp galimai skriaudžiamo mokinio ir galimo skriaudėjo, nutraukdami bet kokius smurtinius veiksmus. Nedelsdami prieikite prie mokinių ir griežtai, bet ne piktai paaiškinkite, kad viską matėte ar girdėjote
- Aiškiai ir tvirtu tonu pasakykite, kad toks elgesys gimnazijoje netoleruojamas, ir paprašykite liautis
- Ramiai elkitės ir teikite aiškias instrukcijas. Kilus panikai smurtinio įvykio atveju, svarbu pateikti aiškias ir konkrečias instrukcijas mokiniams (pvz.: „Dabar greitesniu žingsniu išeikite iš gimnazijos, su niekuo nebendraudami“, „Dabar eik tiesiai į mokytojų kambarį, surink numerį 112 ir pranešk, kad gimnazijoje įvyko smurtinis atvejis, yra nukentėjusiųjų, eik dabar“ ir pan.). Mokiniai gali patirti didelį stresą, todėl ramus gimnazijos darbuotojo elgesys ir adekvatus situacijos vertinimas yra labai svarbus
- Pašalinkite stebėtojus. Tvirtu ir ramiu tonu paprašykite, kad nereikalingi asmenys pasišalintų iš įvykio vietos. Paaiškinkite, kad vėliau bus suteikta informacija apie įvykį
- Nesileiskite į diskusijas su mokiniais, nes skriaudėjai dažnai bando melagingai nušviesti faktus • prireikus padėkite mokiniui, patyrusiam patyčias ar smurtą, pasitraukti iš grėsmingos situacijos. Jeigu to negalite padaryti vienas, pakvieskite kitus darbuotojus, arba, įvertinę situacijos sudėtingumą, kvieskite policiją bendruoju skubiosios pagalbos tarnybų numeriu 112
- Neprovokuokite dar didesnės smurtautojo agresijos. Bet kokia kritika, rėkimas, moralizavimas gali netiesiogiai išprovokuoti dar sunkesnių pasekmių
- Jeigu smurtą patyręs vaikas yra sužalotas, nedelsdami kvieskite greitąją medicininę pagalbą
- Jeigu pastebėsite, kad patyčias ar smurtą patyręs mokinys jaučiasi nesaugiai, pasiūlykite jam kitą, saugesnę vietą (skaityklą, biblioteką, mokytojų kambarį ar kt.)
- Išsiveskite skriaudėją

REKOMENDACIJOS MOKINIŲ TĖVAMS/ GLOBĖJAMS DĖL PATYČIŲ IR SMURTO PREVENCIJOS

- Aptarkite individualiai su vaiku mokinio taisyklės. Skirkite tokiam pokalbiui laiko ne tik tada, kai jis prasižengia. Paaiškinkite, kodėl manote, kad gimnazijos taisyklės yra teisingos.
- Pakalbėkite su savo vaiku apie smurtą, matomą per televiziją. Aptarkite smurtinius kompiuterinius žaidimus, netinkamus įvykius kieme. Paaiškinkite, kokias pasekmes sukelia smurtas.
- Pamokykite, kaip vaikas gali spręsti problemas. Pagirkite, jeigu konfliktines situacijas jūsų vaikas išsprendė nepanaudodamas smurto.
- Pamokykite vaiką, kaip savo pyktį išreikšti tinkamu būdu. Paaiškinkite, kad pykčio rodymas, mušant ar įžeidžiant kitus, yra netinkamas būdas. Jeigu jūs, kaip tėvas ar mama, supykstate, parodykite vaikui savo pavyzdžiu, kaip galima pyktį išreikšti tinkamu būdu (pasakant žodžiais „aš pykstu“, padaužant į pagalvę, padarant 20 pritūpimų ir pan.).
- Padėkite vaikui suprasti, kad žmonės gali skirtis savo išvaizda, gali turėti kitokią nuomonę.
- Pastebėkite, jeigu vaikas pradėjo elgtis keistai. Gal jis pradėjo dažniau pykti, gal pradėjo nebesutarti su savo draugais ar bendraklasiais, gal pasidarė žiaurus su gyvūnais. Padėkite vaikui, pasitarkite su psichologu ar patikimu žmogumi jūsų aplinkoje.
- Nuolat bendraukite su vaiku, prašykite, kad vaikas jus visada informuotų, kur jis yra, ką jis daro. Susipažinkite su vaiko draugais.
- Jei matote, kad vaiko draugai netinkamai elgiasi, aptarkite tai su vaiku.
- Dalyvaukite gimnazijos gyvenime. Apsilankykite įvairiuose renginiuose, nuolat stebėkite, kaip vaikui sekasi atlikti namų darbus. Reguliariai teiraukitės klasės auklėtojo, kaip sekasi jūsų vaikui. Dalyvaukite tėvų susirinkimuose.
- Paraginkite vaiką dalyvauti popamokinėje veikloje.
- Jeigu matote, kad kiti Jums pažįstami tėvai nepadedą savo vaikams spręsti smurto problemų, padėkite jiems, nesmerkite už netinkamą elgesį. Mokėkite argumentuotai apginti savo nuomonę.

REKOMENDACIJOS MOKINIAMS, KAIP REAGUOTI Į PATYČIAS IR SMURTĄ

- Būk draugiškas su mokiniu, kuris patiria patyčias ar smurtą. Parodyk jam, kad tu matai, kas su juo vyksta ir kad tai tau rūpi. Jei gali, pasistenk dažniau būtu su juo – priekabiautojui bus sunkiau tyčiotis, kai skriaudžiamasis bus ne vienas.
- Paragink mokinį, kuris patiria patyčias ir smurtą, pasipasakoti kam nors: kokiam nors suaugusiajam žmogui, kuriuo jis pasitiki.
- Papasakok kam nors apie tai, ką matei. Kartais mokiniai, patiriantys patyčias ir smurtą, patys nedrįsta niekam pasakoti, bijo, kad jais nepatikės, bijo smurtautojo keršto. Atmink, kad priekabiautojas taip pat dažnai bijo, kad kas nors sužinos apie tai, kas vyksta.
- Nesityčiok ir nesmurtauk, nors taip elgiasi tavo draugai. Lengva prisijungti prie kitų vaikų ir priekabiauti prie ko nors, kas yra už kitus silpnesnis. Nesityčiodamas tu parodysi, kad galima elgtis kitaip.